

Onderwerp Beheervisie park Groenestein
 ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 290341-2026

Datum

Uw brief
van

Uw kenmerk

Geachte lezer,

Park Groenestein is een historisch en waardevol park in de gemeente Groningen. Het park is sinds 1971 aangewezen als rijksmonument en maakt deel uit van de Gemeentelijke Ecologische Structuur (GES). De historische inrichting, monumentale bomen, stinzenplanten, vijvers en de aanwezigheid van verschillende planten- en diersoorten maken het park van grote waarde. Tegelijkertijd is het een geliefde groene plek voor omwonenden en andere bezoekers.

Als eigenaar van het grootste deel van het park zijn wij verantwoordelijk voor het onderhoud en de duurzame instandhouding ervan. Het huidige onderhoudsniveau is niet toereikend om de kwaliteiten en waarden van het park duurzaam te behouden. Ook de Nederlandse Tuinenstichting heeft aandacht gevraagd voor de duurzame instandhouding van het rijksmonument. Om het park weer op het niveau te brengen dat past bij zijn monumentale status en bijzondere waarden, is een integrale aanpak van herstel en beheer nodig. Daarom hebben wij een beheervisie voor park Groenestein opgesteld die hier richting aan geeft. Met deze brief informeren wij u over de vaststelling van deze beheervisie. De visie treft u als bijlage bij deze brief aan.

Beheervisie

De beheervisie is opgesteld door Van Donkelaar Groenadvies, een bureau dat gespecialiseerd is in ecologisch en historisch groen. De visie sluit aan bij de beheerstrategie SWING, waarbij naast de technische staat en beeldkwaliteit ook wordt gestuurd op waarden als biodiversiteit, klimaatadaptatie en uitstraling waaronder het behoud van erfgoedwaarden. Daarnaast draagt de visie bij aan het behoud en de versterking van leefgebieden voor de dieren die in het park voorkomen. Daarmee zijn de bijzondere kenmerken en waarden van park Groenestein richtinggevend voor de keuzes die we maken bij het herstel, de inrichting en het toekomstige beheer.

Met de beheervisie werken we aan verschillende doelstellingen:

- *Behoud en herstel van het rijksmonumentale park*
De historische gelaagdheid van park Groenestein wordt behouden en waar nodig hersteld. Het gaat daarbij onder andere om de landschappelijke aanleg, slingerende paden, vijvers, zichtlijnen, reliëfs, monumentale bomen, stinzenbeplanting en cementrustieke elementen. Hiermee versterken we de cultuurhistorische waarde, herkenbaarheid en uitstraling van het park.
- *Behoud en versterking van de ecologische waarden*
Park Groenestein is een kerngebied binnen de GES. De visie zet in op het behouden en versterken van de variatie aan biotopen, zoals water, oevers, bos, open plekken, zoomvegetaties en stinzenvegetaties. Hiermee dragen we bij aan de biodiversiteit en een robuuste ecologische structuur én verbeteren we de leefomstandigheden voor verschillende diersoorten, waaronder vogels, vleermuizen, eekhoorns en egels.
- *Verbetering van de waterhuishouding en waterkwaliteit*
Om het watersysteem beter bestand te maken tegen toekomstige ontwikkelingen, worden maatregelen voorgesteld om de doorstroming en waterkwaliteit te verbeteren. Daarbij gaat het onder andere om het schonen van watergangen, het verwijderen van slib en het herstellen van duikers en het pompemaal. Ook wordt gekeken naar mogelijkheden om bij hevige neerslag tijdelijk water op te vangen. Hiermee geven we invulling aan de SWING-waarde klimaatadaptatie.
- *Meer afwisseling tussen beplanting en open plekken*
Door bomen en struiken op enkele plekken selectief uit te dunnen en ongewenste beplanting te verwijderen, ontstaat meer afwisseling tussen bos, oevers, open plekken en water. Monumentale en ecologisch waardevolle bomen blijven daarbij behouden. De grotere variatie versterkt zowel de historische parkstructuur als de biodiversiteit en belevingskwaliteit.
- *Verbetering van de gebruiks- en belevingskwaliteit*
De visie bevat voorstellen om het park aantrekkelijker, toegankelijker en beter beleefbaar te maken. Het gaat bijvoorbeeld om verbeteringen aan paden, entrees, informatievoorziening, zitgelegenheden, verlichting, toegankelijkheid en om een beter bespeelbare speelweide. Daarmee dragen de maatregelen bij aan de uitstraling van het park en aan de waarden gezondheid en sociale veiligheid.

Voor de verschillende delen van het gebied zijn afzonderlijke toekomstbeelden opgesteld. Hierdoor kunnen we per deelgebied passende keuzes maken voor herstel, beheer, gebruik en ecologische versterking.

Participatie

De betrokkenheid van omwonenden bij het park is groot. Tijdens het proces zijn inwoners tijdens verschillende bijeenkomsten geïnformeerd over de beheervisie en geraadpleegd over hun kennis, aandachtspunten en ideeën voor het park. In maart 2024 presenteerde Stichting Landschapsbeheer Groningen ideeën voor verbetering van het park aan ruim honderd belangstellenden. Tijdens een bijeenkomst van Duurzaam Helpman in oktober 2024 is met inwoners gesproken over de geschiedenis, de beheervisie en de toekomst van het park. In het voorjaar van 2026 is de conceptvisie aan betrokkenen voorgelegd. De kennis, aandachtspunten en ideeën die tijdens deze bijeenkomsten zijn ingebracht, zijn betrokken bij de verdere uitwerking van de visie.

Participatie krijgt daarnaast vorm door samenwerking bij de uitvoering. Tijdens de bijeenkomst in oktober 2024 ontstond het initiatief voor de vorming van een vrijwilligersgroep. Deze groep van ongeveer 35 inwoners voert samen met Stichting Landschapsbeheer Groningen en de gemeentewerkzaamheden uit die bijdragen aan het behoud en de versterking van de natuur- en erfgoedwaarden van het park. De vrijwilligers voeren voornamelijk kleinschalige beheerwerkzaamheden uit, zoals het verwijderen van bramen en ongewenste zaailingen en het aanleggen van takkenrillen. Daarbij wordt onder meer samengewerkt met Meer Bomen Nu. De beheervisie vormt het inhoudelijke kader voor deze gezamenlijke inzet.

Financiën

Voor het behoud van de monumentale waarden van park Groenestein is een meerjarige rijkssubsidie beschikbaar gesteld uit de Subsidieregeling instandhouding monumenten (SIM) voor een periode van zes jaar met ingang van 2026. De subsidie bedraagt € 8.894,62 per jaar voor het onderhoud van de monumentale waarden van het park. Daarnaast is vanuit het provinciale programma ‘Groene Parels van het Noorden’ € 35.000,-- beschikbaar gesteld. In combinatie met een eigen bijdrage van € 50.000,-- uit het Programma Groot Onderhoud en Vervangingen Beheer Openbare Ruimte worden in 2026 door Landschapsbeheer Groningen in samenwerking met de vrijwilligersgroep herstelwerkzaamheden uitgevoerd die passen binnen de beheervisie. Het gaat onder meer om het verwijderen van ongewenste beplanting zoals bramen en opslag, het opruimen van stobben en het herstellen van het historische reliëf. Voor 2027 is € 50.000,- gereserveerd uit het Programma Groot Onderhoud en Vervangingen Beheer Openbare Ruimte voor het opstellen van een herstel- en onderhoudsplan en de uitvoering van beheermaatregelen.

In het herstel- en onderhoudsplan brengen wij in beeld welke eenmalige middelen nodig zijn voor het herstel van het park en welke structurele middelen nodig zijn voor de duurzame instandhouding ervan. Naar verwachting is met name voor het reguliere onderhoud een hoger structureel budget nodig om de kwaliteiten en waarden van het park te behouden. Op basis van het plan onderzoeken we hoe hiervoor een oplossing kan worden gevonden. Daarbij betrekken wij ook de beschikbare en toekomstige mogelijkheden binnen de SIM. Daarnaast onderzoeken wij hoe vrijwilligers op een duurzame en passende manier betrokken kunnen blijven bij het beheer en onderhoud van het park.

Vervolg

Met het vaststellen van de beheervisie ligt er een bestuurlijk en inhoudelijk kader voor het toekomstige beheer van park Groenestein. De vaststelling betekent nog niet dat alle beschreven maatregelen direct worden uitgevoerd. De komende periode werken we de beheervisie uit in een herstel- en onderhoudsplan. Dit plan maakt inzichtelijk welke maatregelen nodig zijn, in welke volgorde deze kunnen worden uitgevoerd, wat daarvoor nodig is en welke kosten daarmee zijn gemoeid. Bij de voorbereiding en uitvoering van maatregelen houden we rekening met de beschermde status van het park als rijksmonument en met de bescherming van planten en dieren. Dit betekent dat zorgvuldig ecologisch onderzoek nodig kan zijn en dat voor bepaalde werkzaamheden vergunningen moeten worden aangevraagd. De beheervisie vormt daarbij het inhoudelijke vertrekpunt.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.